

Ed. Säken.

Kultuuri tõstmis.

Rahvuslik nali Ivaatuses.

*Motto: Rahvuslik nali olgu
kõige päält rahvuslik.*

Tartus, 1917.

*E. Keskkooliõpil. Enesehar. Seltsi „Miilangu“
kirjastus.*

A 15530

Tegelesed:

Künnapuu, Rahvuslik-Nooruse Lainete esimees.

Matslang, R. N. L. sekretär.

Tani, tema abi.

Piirikivi.

Ella Sisask, naisluuletaja ja deklametaja.

Mathilde Roos, tema sõbranna.

Annus, R. N. L. vastasrinna mees.

Tila.

Alma Keri.

Purjus mees.

Taru.

Varik, rahvuslik luuletaja.

I. ja II. mees

Teadusemehed ja teised liikmed.

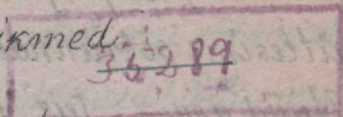
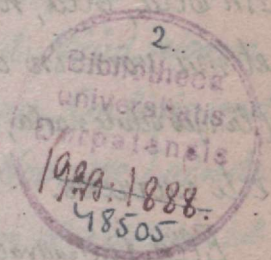
Ats,

Greete,

} puhueti pidaja lapsed.

Märk.: Kõin pääle Atsi ja Greete Rahvuslik-Nooruse Lainete liikmed, alla 20 aastat vanad ning igaljuhul rinnas rahvuslik värilised linnid.

Aeg: tulewik 10 aasta pärast.

(Mängukoht R. N. L. saalis, millel kolm ust on; üks keskus ja kaks küljeust paremal pool, millest eelplaanil olev puhveti pidaja elukorteri, järgmine aga puhveti viib. Saalis toolid; parema seinä ääres kõnetool, mille kohal loorberi parg suure „10“ R. N. L. k. aastast jubeluni kuulutab. Kõnetooli kõrval presidiumi laud, kõnetooli taga akna te vahel suur tahvel. Esrüide kerkimisel tulevad keskkusest Ella ja Mathilde.)

Mathilde. Vist on veel liig vara. Päätegi nad olid lubanud presidenti teeloodata (jääb romantilisse poosi) Ah Ella, Ella, kas tead, mul on niisugune tundmus, et ma võiksin armastama hakata. Ah, mu Ellake! (langeb Ellale naela, korraga karates). Ma olen rõõmu pärast tõesti narmike.

Ella (iseteadavalt). Kui palju oleme me R. N. L. edasi jõudnud, kui palju suursugusomans läinud. Senini ütlesime sõbrannade keskel ikka seltskonnas „sina“. Nüüd aga - „teie“. Kas oled tähele pannud, kui viisakas on koosolekutel ümberkäimine: ikka: minu herrad, minu preilid.

Mathilde (ütrvoolaratt). Suurepäraline! O, kui palju rahvuslikku tööd juba säälgil on. (Sisse astub Matslang). Sekretäri herra!

Matslang. Tere preilid. Mul on auu kui R.N.L. sekretäriks teile õnne soovida 10 aastase R.N.L. jubeleumipühul.

Mathilde ja Ella. Täname! Kuis teie meeleolu on sel tähtsal päeval?

Matslang. Päev on tähtsam, kui keegi tohiks või julgeks ette kujutada. Tunnen mir... tundmuse paisuvat nagu peaks pihtile minema mitte jumala ette, vaid jumalate jumala ette.

Mathilde (sosiinal Ellale). Ma muutun romantiliseks.

Matslang (tähelepanematult). Nüüd on päev, mil üles tunnista me kõik need väikesed ja suured patud. Nüüd seisame terve Eesti pühaduste ees ning anname aru. On liginenud ajaloo suurpäev: 10 aastane Rahvuslik-Nooruse Lainete sünnipäev. (Säheb presidiumi laua poole. Viimase kõne ajal sisse tulnud lühikesed kummardavad visakalt Matslangi poole).

Mathilde (tulijaid rantes Ellale). Kas näed, kui rõõmsad palged meil on. O, kui ilendavad tundmused! Ella, ma ei saa teisiti, ma hakkam täna tõesti armastama.

Ella (ükskõikselt). Tee aga hää väljavalik.

Mathilde. Minu väljavalitu peab läbi ja läbi rahvuslane olema, isegi armastus peab rahvuslane olema. (Väljast kuulduvad hüüded: Elagu esimees! Elagu herra kinnapuu).

Ella. Tarris kindlases määrata, missugune on Eesti rahvusline armastus (kuulab häält). Mathilde, mis see on? (Kõin tõusevad püsti. Kasvad elagu hüüded). Mathilde, see on esimees! Kui tore, suurepäraline!

Mathilde (käsa ringutades). Ma suren vaimustuses! Oo-o! Bravo! (Hüüded „ta elagu“ tulevad sisse. Kümnapuu nantakse nätel saali. Kõin seisavad püsti ja plaksutavad käsa. Hüüded: „elagu kümnapuu“ ei taha lõppeda. Kümnapuu kummardab ühele ja teisele poole, suur rahvuslistest värvidest lint rimmas! teistel vähemad, Saal kogub rahvast otsani täis).

Metslang (üle korjudes). Auustatud preilid ja herrad! R. N. L. on seda vaimustust väärt. Esimees Kümnapuu'le „hurra“. (Kauaestrad hurra hüüded, mis vilega lõpevad).

Metslang (kulmu kortsutades). Mis?... Meie-ja.

Kümnapuu (neda nätel nothedrini kanti, loeb paberilt): Täna, mu herrad ja preilid! Tervitan kõiki R. N. L. 10aastase jubeleumi puhul! (Toimilised niiduavaldused. Kümnapuu astub kathedralt alla ning hakkab Metslangiga presidiumi laua taga jutlu ajama, siia tuleb veel tüsi lüürmeid).

Mathilde. Ella, sa lubasid ju kümneaastase jubeleumi puhul oma kuuletud prologi ette lugeda. Praegu ongi paras aeg näes. Ah, kuid ma kõiki inimesi auustan. Ah! (Jääb romantilisse poosi).

Ella. Tõesti, ma oleks

Mathilde. Kui suurepäraline, sügav su luule on! Ja hää!, see on tõesti nagu sisaskil.

Ella. Ma ei julge süiski! Ma ei julge süiski!

Mathilde. Ma palun sind terve Eesti rahva nimel midagi ülendavat ja raimuvärskendavat ette kanda. (Publicumis tõuseb kõne sosin).

I. mees (publicumist). Ei tea, mis süin õieti peaks kõik ette tulema.

II. mees. Peetakse nõu, kuidas tulevikus kultuuri tõsta (Ella on vaheajal presidiumiga läbirääkimisse astunud).

I. mees. Kui nad aga küllalt rahvuslikke tõstmise puud leiaksid. (Naer).

Künnapuu (astub kantoli. Naer vaikib. Kaudne strad kiiduavaldused. Loeb paberilt lugemise toonil): Auustatud koosolejää Seisame nii kui lambad ühes koos, kes on oskanud endia rahvuslikku karja kokku koguda. Seisame süin ja mõtleme ajaloo suurepäeva pääle, mis meile on osaks saanud. Oleme omas tegevuses jõudnud nüpaljugi ära teha, ja õppi ning meeles pidada. Nü teame meie väga hästi, mil lal Dr. Veske suvi, teame, et Kalevipoja on Dr. Kreutvald kirjutanud, aga mitte keegi muu, teame, et seedrid ja palmid ei kasva me maal, vaid süiski kenad.

männad ja kuused, kased ka. (Tormilised kiiduavaldused). Teame viimaks, et meiegi soontes eestlaste veri voolab. (Hüüded vahel: Enam on saksa verd. Edasi, tähelepanemata jättes) Ja sellepärast oleme meie kõige päält eestlased ja jäämeigi sellenks. (Sõpetab järsku. Tõnnib pünlis vahelaag. Publikum ootab kõnet. Künnapuu paberit silmitsedes ning abitult kogeledes). See oleks kõik, mis ma teile tahtsin öelda. (Kiiduavaldused).

Ella (äärmise vaimustusega).

Me tõstame kõrgete rahvase lipu,
 Ja tormame higistes Munamäe tippu,
 Sääli paneme hüüdma kõik pillid ja torud
 Ning päästame kõrdest laulud ja jorud
 Ning karjume rahvuslus, rahvuslus, rahvuslus.

(Tormilised kiiduavaldused. Ella seisab nagu tahaks edasi lugeda. Künnapuu astub kõnetooli. Ella istub endiselle kohale).

Künnapuu (loeb paberit). Ma ei jõua kiüllalt raasa tunda rõõmule, mis praegu meie Noorte keskel valitsemas. Kõik see aitab Eesti kultuuri pinda palju ja palju kõrgendada ning siluda. (Kõnnub kõnnoga. Publikumis tekib segadus; kõigil hirmunud näod. Hüüded; Annus, meie ootame. Künnapuu helistab kella.)

Matslang (Tunile). Mul on võimata protokollivrida

näisuguse inimese sünnolekul. Käsi hakkab koledasti värise-
seda.

Tani. Oleks võinud enne natuke viina võtta.

Künnapuu (helistades ning uuesti paberilt lugedes). Auus-
tatud kuulajad! Meie võiksime oma päeva korra juure
üleminna ning siis ühte ja teist läbi rääki.

' Pürikivi. Palun sõna!

Künnapuu. Herra Pürikivil on sõna.

Pürikivi. Ma tahtsin just nimelt tugevalt toonitada,
et meie rahvuslikud läbirääkimised peaksid kõige
päält rahvuslikud olema. (Küduavaldused).

Mathilde. Missugune sügarus ja ideede rikkus.

Künnapuu (loeb). Mina kui R. N. L. juhatusel poolt
määratud koosoleku juhataja arvan tänase 10-aastase
jubeleumi ning soovin sel puhul kõigile õnne.

Annus. Koosoleku juhataja peab koosolekul vali-
tud saama. (Hüüded: Õige!)

Künnapuu (loeb edasi). Kõige päält peame endi tege-
vise pilgu tagasi heitma. (Hüüded: Valige uus koosoleku
juhataja ära). 10 aastat rahvuslikku tööd! (Müra lahleb
suuremaks. Hüüded: panen ette koosoleku juhatajaks valida
herra Annust. Künnapuu jääb abitudult päält vaatama, rahitab
abituid liigutusi Matslangiga, ning räägib viimselle): See on

ju skandal.

Püirikivi. Auustatud koosolejad! Ma tahtsin tugevalt toonitada, et rahvuslikke asju peab rahvuslikult ajama. (Hüüded: tahate nõuda, et koosoleku juhataja oleks rahvuslane). Jah, seda olen ma alati tugevasti toonitanud. (Hüüded: Künnapuu juhataja. Hüüded vastu: Kas sellepärast ei kõlba Annus, et tal rinna märk väiksem on. Tekrib piinlik vaheae. Hüüded: Palutakse edasi rääkida.)

Annus (vaimse hüütele vastu). Paberites ei ole niisugust vahejuhtumist ettenähtud.

Künnapuu (kõlistades, laseb edasi). Kümme aastat rahvuslikku tööd Eestis. 10 aastat! See on arv, millega peab tekkendama. Kui suur tungrahvusluse järgi Eestis oli, see selgub sellest, et läinud aastal 20 korda ühte ja sedasama referati Jakobsonist ette loeti. (Hüüded: Muid ei ole). Pääle selle pandi 35 rahvuslikku teohtut toime, mis igale liikmele vähemalt 50 rubla maksma läksid. Siis käidi pea igal nädalal Toome kiriku juures Taara auuks rahvuslikke tantsusid tantsimas. Viimaste juures said inimesed tihti väga tõsiselt Toome Toe poolt kannatada.

Mathilde (vahele). Ah, na minagi ei jäänud ilma.
Annus (vahele). Missugune sodi! (Tõusel naer).

Künnapuu (kõlastab). Ei ole tarvis üksasjaliselt kõike üles lugeda. Tahaksin kogu mulje juure üle minna.

Pürikivi. Vabandage, kui ma rahule tähendan, et laused, mis me sünni räägime, peavad kõige päält rahvuslised laused olema.

Annus. Eesti keele grammatikas ei ole rahvuslisi ja mitte rahvuslisi lauseid senni ette nähtud. (Tõuseb uuesti naer. Hüüded: Bravo Annus!).

Künnapuu (loeb). Palun rahu, mu herrad. Minevikku tahaks veel süiski südame peäle panna ning kõige pühade rahvuslaste juures küsida: Kas on kõik rääkinud eesti keelt? taotanud rahvuslikke ettevõtteid, mõjunud omas seltskonnas? (Vaikib korraga, koosolejate nesnel tõuseb sosin). Palun kõike avalikult ülestunnistada, see kergendab hinge. (Vaikus).

Mathilde (äritult). Etlla, ma hakkam armastama! Võib olla, ei ole see küllalt rahvuslik? (Publikumist tuleb ette rõhutatud näoga noormees Tila).

Tila (kõgelides). Auustatud juhataja! Hiinlast toast wälja ajades õelsin kogemata „boht“. (Kõigil on rahutud uudishimu suur).

Künnapuu (esiti rahuldes, siis Mats langule). Herr Mats lang, kas unname andeks?

Matslang. Anname!

Künnapuu. Kas ollakse nõus, kui herra Tilale venekeele tarvitamine andeks antakse... See oli häda töö, nagu hädatöö on katekismuse jürgi pühapäeval härja kaevust väljavitamine. Kas ollakse andeksandmise poolt?

Publikum. Oleme küll. (Tila lähel oma kohale Kathe-dri juure ilmub paar naene, halvast rüües, Alma Keri).

Keri. Mina... ma... saupaid. Ei toetanud rahvas-likke ettevõtteid, vaid tarvitasin üht vene vabriku määret ja siis sellega.... Ei taha seda edaspidi enam teha.

Künnapuu. Puhtasüdamlus rõõmustab mind. Kuid pean meele tuleta, et liikmeks astumisega võtab isik teatavad kohustused oma peäle. Nii saapamäärinaine väljaspool Eestit valmistet määrdega on kõvasti keeltud. Ainult „Kingalini“ võib tarvitada, see on ainuke rahvuslik määrde. (Hüüded: Elagu rahvuslus, elagu Künnapuu, elagu Eesti kultuur, elagu Kingalini! Tadi-rait! tadi-rait! Nagu Eesti kodus valmistatud viin! Viin ja õlu! Hüüded: Purjus mees välja).

Künnapuu. Palun rahu! (Hüüded: Joodik välja).

Purjus mees. Ja mina! Mina toetasin Eesti ettevõtteid - jõin ainult Eesti kodus tehtud piiritust.

Mind te välja heita ei saa: olen nõudmisi kõvasti täitnud. (Hüüded: välja)!

Künnapuu (kolistades ja kogeledes). Ma usun, meie peame südametunnistuse järgi talitama – see herra peab süü jääma. (Naer, vile, hüüded: Õige, tõstke ta kantlisse).

Purjus mees (saalist lahkudes). Ma tahtsin – aidi rait, rait – ainult rahvuslikku kultuuri tõsta.

(Segadus publikumis).

Annus. Palun kohalikumat koosoleku juhatajat valida. (Kära).

Künnapuu (kolistab).

Mathilde (kes nõin aeg ärituses on olnud). Raske on... Ma ei tea, kuidas hakata. Asi on liig keeruline.... raske. Tahtsin ütelda, et... küsida, missugune peaks olema rahvuslik armastus. – Raske on kahtluses elada.

Künnapuu. See on kord küsimus.

Annus (vahalet). Palju rahvuslikke keere sees. (Naer)

Künnapuu (kolistab). Kes on see alatine jutu rikkuja (Hüüded: Annus.) Ma panen ette herra Annuselt sõnaõigu üleüldse ära võtta. Kas ollakse nõus? (Hüüded: Ja, muna, nae

Matslang (väriseval näel paberid sorides). See mõjub näril pääle. Sulg ei seisa enam paberil, kui see inimene suu lahti te

Tani. Palun sõna!

Künnapuu (kõlistades). Herra Tani on sõna!

Tani. Rahvuslik armastus on nimelt niisugune, kus naisterahvast nagu muinasjuttus meeste poolt rõõvitakse. Ma panen ette, seda häälitamise alla panna ning siis Rahvuslik-Noorus Lainetest tarvitusele võtta. (Bravoo hüüded).

Künnapuu. Kes on selle ettepaneku poolt? (Hüüded: kõik!)

Annus. Mina ei ole! Mina protesteerin niisuguste lolluste vastu.

Matslang. Ma panen ette heerra Annust koosolekult välja heita. (Hüüded: Välja! Müra. Annus viiakse uksest välja).

Annus (ukse vahelt). Täna te teete küll pidul lolluse ära. (Pikkamisi kaob müra).

Piirikivi. Seda olen ma alati toonitanud, kõik rahvuslik asi olgu kõige pealt rahvuslik. (Saalist lahkuvad peale Annuse mõned üksikud liikmed).

Matslang. Võib kergemini hingata, kui see inimene kõige oma kompanjoniga puudub. (Kõik tunnevad nagu oleks koorem õlgult langenud).

Künnapuu. Nüüd läheme oma päevakorra juure tagasi! (Loeb). Sellepeäle vaatamata, et meie juba ränime

aastat oleme higistanud, ei saa veel sugugi aru, et kultuuri tasapind. Eestis tõusnud olens. Miska tuleks seda seletada?

Matslang. Palun sõna.

Künnapuu. Sekretäri herra Matslangil on sõna!

Matslang. Meie siht on Eesti rahvusliku kultuuri tõsta. Kuid kultuur ei ole inkragi meil töö pääle vaata-mata tõusnud. Sellepärast usun mina, et meie kul-tuura on üle terve maakera laiali jooksnud. (Hüüded. Õige). Võib olla oleks Eestis kultuur. Rahvuslik-Nooruse Liinete õhutusel väga kõrgel seisnud, kui mitte ma-keras nii suu ei oleks. (Istub korraga).

Künnapuu. Ma ei tea, mis tahab sekretäri herra siit välja rääia.

Matslang. Subage, et otsast pääle algan.

Püriiniri. Palun meeles pidada, et Eesti rahvuslik kultuur olgu kõige päält rahvuslik kultuur.

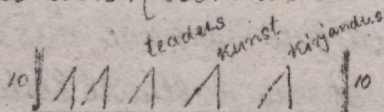
Matslang. Ma tahtsin just veel seda sama toonitada, mis ennegt. Sellepääle vaatamata, et meie senni kõvasti rahvuslikku kultuuri oleme katsunud ülestõsta, ei ole see mitte seisma jäänud. Sellest selgub, et loogiliselt ole-tades on kultuur vedelikku sarnane, mis mitte Eesti nohta rühja ei jää. Et seda kultuuri Eestis kõrgemalle

tõsta, kui mujal, peab muid teid otsima. Teie
muidugi teate, et Hiinamaal on mitme tuhande vers-
ta pikune kivisein, mis teda vööra rahva pääle-
tungimiste eest kaitseb. Meil aga pole väljast poolt
midagi karta, meie peame selle eest hoolitsema, et
meie kultuur välja ei pääseks. Seks oleks hädasti
tarvis, kui meil Eesti 10-jala kõrguse raudkivimüü-
riaga, mis lubjaga tehtud ning tsemendiga üle mäa-
ritud, ümber piiraksime. Et kultuur mitte välja ei
pääseks, paneksime uste pääle meie kõige paremad
rahvusliku kultuuri armastajad, kuna sees töö-
taksid meie kultuuri loovad jõud. (Hüüded: Elagu
Matslang. Elagu genialne mõte; hüüded ei taha vaikida).

Künnapuu (pöurutatult). Ma panen ette Matslangi
selle mõtte pärast geeniuseks tunnistada.

Kõik. Elagu geenius! (Matslang tõstetakse kätele).

Piirikivi. Palun juure lisada: Eesti rahvusliku
kultuuri tõstmise geenius. (Hüüded: Elagu esimene
Eesti geenius).

Matslang. Subage, et ma asja matemaatilise sel-
gusega ette toon. (Joonistab tahvile järgmise geometrilise
viguri: Need, kahel pool jä-
medad püsti jooned

on 10-jala kõrgune sein. Seespool on Eesti, väljaspool on teised rahvad. Siin seis hakkavad töötama rahvaslikud kirjanikud, kes rahvaslike romaane kirjutavad ning uued rahvuslikud voolud moodustavad, mis tornina maapinnast ülesse kerkiivad. Siia kõrvale tõusevad Eesti maali- ning skulptuuri kunsti, siis Eesti rahvuslike teaduse tornid: rahvuslik matemaatika, looduse loogu, ajalugu jne. Teie rahkest ütlete, et see rahvuslik kultuuri pind saab rahkest liig konarline olema. Kuid mina ütlen: need materid saavad kõik rahvuslike luurilisfilosoofiliste toodetega ning luuletustega nii täis küllutatud, justkui suurte kivide vahed väikeste kividega. Üks töömandus on luurilisfilosoofilised toodetel sellepoolest, et nad kõiki neid aineid (nõpuga tornikeste pääle näidates) pehmen-davad ning sulatavad. Tõppude lõpuks muutub see kõik nüsuguseks seguks, mis oma liikuvuse poolest redelinnudelle läheneb. - Ja see on siis tõsine rahvuslik kultuur: See pärast hüüan, elagu rahvuslik kultuur ja rahvuslik müür! (Hüüded: Elagu rahvuslik müür! Elagu geminus Matslang!) Ma palun sellekohta läbirääkimisesse astu, iseäranis müüri asjus.

Taru. Palun sõna!

Künnapiuu. Herra Tarul on sõna.

Taru. Ma paneks ette ehitada mitte 10 jala kõrgust müüri, vaid 5 jala. ... See tuleks poole odavam.

Matslang. Kui meil vähegi inimese verd südames on, siis ei tee meie seda mitte. Mõne aastaga touseb eesti rahvusliku kultuuri tasapind nõnda kõrgele, et üle müüri välja hakkab jooksema. Ja mis ütlete rahvaste kohta, kellele meie kultuur üle müüri kaela jookseb. Neid kõrvetab eesti rahvuslik kultuur ära, justku kuum vesi roti poegi.

Taru. Palun sõna.

Künnapiuu. Herra Tarul on sõna.

Taru. Kas meie ise ka ei kõrbe oma kultuuri käes ära. Viie jala kõrguselt hakkab ta juba väikse kasvuga inimesele sisse jooksema, mis siis kui me veel teda tõstame.

Matslang. See p see õnn oleksgi, kui meie üleni kultuuris saaks elada. Ma usun, et kümnest jalast saaks küllalt. Maja teised korrad võiksid tühjad olla, ehk võiksid jälle rahvuse ehitajad elada.

Taru. Subage küsida — Sees on nagu väljas pool — Kas rahvuslik kultuur üle 10-jalase müüri viimaks

ei hanna jookema?

Matslang. Miks ei tõuse! Kuid kahensa jala kõrgusele teeme mere poole augu, kust üleliigne ära merde võiks voolata. (Hüüded: Siis on see kaladele kahjulik. Naer).

Künnapiius (kõlistab). Ma usun, me peame asja juures tõsiselt olema. Kaladel ju kultuuri ei ole - nad ei mõtle.

Matslang. Seepärast nutsun üles Rahvuslik-Nooruse Sainete suurpäeval resolutsiooni vastu võtma, et tarvis on ümber Eesti 10-jala kõrgust raudriivist lubjaga ehitatud, ning seestpoolt tsemindiga määritud müür ehitada, mis aitaks eesti rahvuslikku kultuuri tõsta. Kas ollakse nõus?

Kõik (vaimustatult). Oleme küll! Elagu rahvuslik müür!

Matslang. Tore, väga vaimustab. Selleks astume nüüd ühendusesse 1) edusmeelse ja 2) äärmise parempoolse bloniga, kes meid toetada võib. Võibolla, antakse sõjaväe poolt abi. Võib olla toetavad teised riigidgi.

Pürikivi: Subatagu juurde tähendada, et müür algusest põhjani rahvuslik müür. (Hüüded: Õige! Elagu Pürikivi!)

Matslang (äärmise paatosega). Nüüd, mu herrad, (ronib

Asi on enam nii tõsine. Välised müürid tõusevad varsti, tarvis koondada ideelist tööd. Seepärast rutsun ma teie seast üles kõiki rahvuslikke kunstnikke, kirjanikke ning teaduse mehi! Ühinege rahvuslikuks kultuuri tõstmise liiduks. Tõstke Eesti kultuur & jala kõrgusele, s. o. nii kõrgelle, et üleliigne osa merde võiks voolata, kui hallika soonest üleliigne vesi ära jookseb. Siis ainult seisab Eesti kultuur värske, mille sees tulevikus meie raiakujud uhkelt, tehtud tööpeäle, tagasi vaatavad, lastes paita end aromaatilise Eesti rahvuslikust kultuurist; Tõhke nii, seda jõuate teie rahvuslikud noored.

(Matslang tõstetakse kätele: Elagu geenius).

Varik. Palun sõna. (Sosisamine: luuletaja).

Kumnapuu. Herra Varikul on sõna.

Varik. Mina... ma olen kõin see aeg seda päält kuulanud. Rahvuslik aromaatia tõusis juba kaugest tulevikust mu haistmisesse ning mind valdas põlatav rahvuslik paatos. Tahtsin öelda, seni pole meil olnud rahvuslikke luuletajaid kõige suuremaks võiks pidada isa Jannseni. Soodan tulevikus tõesti rahvusliku voolu esitajaks hakata, sest olen luuletaja, mitte sotsialist. (Kiiduavaldused).

Üks teadusemees. Olen suur teadusemees. Tahan tul-
vikus sekunditega eesti tegelaste elulugusid rekren-
dama hakata. Teised väljaspool Eesti teadused jäägu
kus seda ja teist. Sellepärast elagu rahvuslik teadus.
(Kiiduavaldused).

Künnapuu (publikumi pooli pöördes). Ja mis siis meie
lubame?

Üks hääl. Rahvuslikult armastama hakata.

Matslang. Kiid, mu herrad ja preilid, peame vahe-
aega ning ootame millas blokkidest vastuse saame. Ma
telefoneerin kohe. Senni läheme puhvetti ruumi.

(Kõik hakkavad saalist lahkuma pahemalle pooli puhvetti. Künnapuu-
le). Täna on taesti väga suur ideede päev. Ma ei oleks üialgi
seda võinud uskuda, et niisugused geniaalsed mõtted või-
vad olla, ja imetamise väärt kui ühel arvamisel meie
kultuuri tõusmise asjus olime. Ainult niisuguse kogu-
juures on võimalik midagi ära teha.

Pani. Mu herrad, ärge unustage preilite vastu rah-
vuslikku armastust. (Pallidena kangavad mehed naiste juure
ning kannavad neid kätel bravolüütel puhvelisse).

Pürikiivi (hoiatades). Armastus ärgu olgu mitte rahvuslik
armastus. (Ella ja Mathilde jäävad nahkissi).

Ella (radedalt). Mulle ei meeldi see kõik.

Mathilde. Ella, Ella luba, et ma sulle araldan! Ma armastan Piirikivi. Oh, ta räägib nii selgesti ja sügavalt. Rahvuslik peab kõige peält rahvuslik olema. Armastus aga ärgu olgu rahvuslik. Kivi hea, seda parem.

Ella (nadedalt). Sa ei leia vastuarmastust.

Mathilde. Ma ei või elada ilma temata. Ma süven siis, Ella. kui suur ja vägev ta on. (Ella sosistab midagi)
Mis? mis?

Ella. Mina armastan geeniust.

Mathilde ja Ella (vaheldamisi suudeldes). Soovin õnne! soovin õnne! (ära).

(Näitelava on paar sekundi lühi. Puhematalt poolt uksest, mis pooldehti, tulevad Ats ja Greete. Esimene 5 aastane, teine 7 aastane. Greete veab vangut, kus paberrossikarbid sees on. Puhveta ruumist kuulnud kell tilisema).

Ats. Greete, ära on läinud nad kõir. Nüüd tilistavad kella. Nüüd võib siin mängida.

Greete. Atsi, kas sa ei taha hakata Eesti rahvuslikku kultuuri tegema?

Ats. Mina ei oska.

Greete. Mina oskan küll. Meie Oskal näis noosolekul; tema õpetas mulle.

Ats. Õpeta mulle ka!

Greete. Votame karbid vankest vällä. (Votavad tuhjad paberossi ja hülseni karbid pörandalle). Vaata, Atsi, see kalp on Eesti lahvuslik nillandus, siin on ajalugu, see siin on jök (loob karbid üksteise otsa) Oskar ütles, et need peavad kõik lahvuslikud olema. See siin on lahvuslik kunst; see tuleb tuleb nüüd siia, siis see siia... (särk karpse)

Ats. Oota, ma panen ka.

Greete. Sina ei oska. Kas tead, mis turnison kultuuli teha. Oskar ütles, et siis võida pikemast saada. Kultuul kandvat inimese ülal.

Ats. Kui meie endile kultuuri jalgu alla teeme, siis übotame papat paitama kui ta kurri on.

Greete. Seda me teeme. Ma teen sulle lahvusliku kultuuli sulle. Seisa pääle, näis, kui pikk sa siis oled.

Ats. Ma võtan tooli! Säält on parem ronida. (Ronib tooli pääle. Astub säält karpide pääle, mis otsekohe puru ks langevad. Ats kukub maha ning lööb nina veriseks. Kisendab.) Ai, ai.

Greete. Minu karbid! Uu - u - u...

Ats (ära joostes). Ma lähen kaebanemale ära, et Oskar valetas. Rahvuslik kultuur ei kannu inimest ülal. (Ühes Greetega ära, kes tõmatis vanarit (Puhvoti ruumist avaneb üks, sisse kantakse hiidua valdustel Matslang).)

Matslang Ainult paar minutit - ja meie saame vastuse rahvusliku edumeelse kui ka äärmise pahempoose bloki juhtide poolt. Ma juba telefonierisin neile, öeldi et asi on silmapilvselts raske otsustada. Tõrvis ainult nature kannatada!

Kõik. Elagu Matslang! Elagu eesti rahvuslik kultuur. Matslang (nantolist). Ma lisasin igaks juhtumiseks juure, et Rahvus. N. E. on kõige päält rahvuslikud lained.

Piirikivi. Muidugi kõige päält rahvuslikud lained, seda olen ma alati tugevalt toonitanud.

Matslang (hüüab unse poole). Kas telefon on helisenud?

Hüüded vastu. Ei, semmi veel mitte. (Jääb kümnipuu-ga kõnema).

Mathilde (ülevoolarvalt). Mu tundmused on tõesti ülevoolarvad. Ella, mina pean sind Eesti naisgeeniuses. Kui ilusasti sa oma õrnas väristuses proloogi osrasid lugeda. Oh sa oled tõesti Matslangi väärt.

Matslang. Aunistatud kuulajad! Ma panen ette kõike seda vastust, mis telefoni teel saab - oma sõnalts illes kirjutada, et midagi kaduma ei läheks. Seks valime kans liiget. (Hüüded vahele: kümnipuu ja Piirikivi). Kes on kümnipuu ja Piirikivi poolt?

Kõik. Oleme nõus. Mina - mina!

Purjus mees. Herra juhataja! Kui homme hommiku müüri hakate ehitama, siis võtke mind töösse. Mul ei ole enam raha... Olen läbi ja läbi rahvuslane.

Künnapuu (tähts kothudrisse). Palun rahul! Ärge pange joodikut tähtsle. Parem peame nõu, missugustest kiridest müüri ehitame; kas sinistest või punastest. (Hüüded: sinistest, need on kõvemad.) Aga millest me Matslangile auusamba ehitame? (Hüüded: Vasest, rauast, bronsist).

Purjus mees. Õle koost - see laguub parajal ajal ära, kui herra Matslang juba hullumõija on paigutatatud.

Künnapuu. Välja joodik! (Viianse suure müraga välja. Telefoni kell kõliseb künnapuu ning Piirikivi jooksivad puhveti ruumi. Kõik jäävad tarretatult seisma. Ka joodik ukse pääle. Suulis kauseb piinlik ärevus. Kõik vahivad Matslangi pääle, kes nagu meelest ära on ja nusagil paigal u seisa. Iseäranis jinsceerivad teda naised.)

Mathilde. Praegune silmapilt on suurem ja tõhtsam kui Vene revolutsioon. Ma lähen ärevuses hulluses.

Elle. Ma olen ilma Matslangita kadunud hing.

Mathilde. Vait! (Täielik vaikus. Korvalruumis pauguvad ukseid, puhvetist kuulduv tume kõmin. Tauluruiset akna taga. Ärevus on kõigil kulminatsiooni punktini jõudnud. Korraga araneb

uks, sisse astuvad Kinnapuu ja Piirikivi maha vajunud päil. Metslang muutub näost valgeks. Kinnapuu ja Piirikivi tulevad nathudrani).

Kinnapuu (higi pühkides). Raske väga, raske väga on öelda... Vaadake, tuli teadmine, et... Ei ma ei saa. Teie herra Piirikivi saate paremini. Minu süda ei jaksu seda noortele avaldada.

Piirikivi. Palun, palun, ma olen liiga äritatud.
(Metslang ei jõua ennast taltsutada; jook suure söömu vett.)

Kinnapuu. Väga kurvaks mälestusena meie jubelusele ja parema suguvenna ettevõttele. Tõesti ma ei saa...

Tari. Võtke vett. (Panub kinnapuule vett).

Kinnapuu (juues). Kas pean kõike ette lugema; mõlemalt poolt saime vastuse. (Hüüded: ja, ja. Palume!) Mina... ma... tõesti ei tea... otsusi on kaks. (Hüüded: Edumeeliste? rahvuslasti otsus?) (Loeb). Rõõmustame Eesti rahv. kultuuri tõstmise juures. Kuid peame kahjuks, kahetsema, et riigid lubi ning tsement internatsionaalsed on, mis rahvuslist kultuuri kinni ei pea. Tarvis enne ülesleida rahvuslikud riigid, lubi ja tsement. Nüüd ma enam ei jõua! Herra Piirikivi saab seda paremini tegema. (Ärevad hüüded: Teine otsus!)
Piirikivi. Ma olen alati öelnud, et rahvuslikke asju peaks enne rahvuslikult läbi kaaluma. (Hüüded: Teine

wastus! Piirikivi joob vett, siis und kogudes, loeb:) Ei olnks tahtnud uskuda, et eesti noorsugu nii rumal on ja kultuuri nuumseaga võrdleb ning teda sulus tahab kasvutada. Mis müürisse puutub, siis selle idee alustaja pange otsekohe hullumajasse, muidu võib veel ühisnormale kahjulik olla. (Hüüded: Mis? mis? Naisterahvad nõrkevad ära.)

Purjus mees (uksevahelt). Missugune lollus. See on rumalam kui rumalus, mis veel võib üalgi pähe tervele inimesele tulla. Mina purjus päägagi sain aru, et see selge lollus oli, ja teie lasete endid nii ninapidi vedada. (Hüüded: mis ei lasknud endid üalgi ninapidi vedada. Need olid Kinnapuu ja Piirikivi.)

Piirikivi. Mis minusse puutub, siis ei maksa selle lollitamba juures mitte mind süüdistada. Pääasjalikult Matslang ja Kinnapuu. Mina toonitasin alati müür olgurahvuslik!

Matslang. Minu poolt läks asi välja, kuid teie andsite selleks põhjust, iseäranis herra Kinnapuu.

Ella. Ma suren häbi pärast.

Kinnapuu. Ma oma kaitseks võin öelda, teie olete kõik lambapääd kõige oma R.N.I, iseäranis poolhullu Matslang.

(Hüüded: Matslang hüllumajasse).

Matslang. Mina protesteerin riisuguse teguviisi vastu. See on haavamine. See on häbematus...

(Hüüded: Häbematus on kollusi välja blokki saata).

Künnapuu. Ma panen esimehe ameti maha ning lahkun R.N.I.

Matslang. Mina jään truuks oma ideele. (Hüüded: Wiige Matslang hüllumaja. Parem lõpetame R.N.I. Kära läheb suureks. Tooge siia Matslang. Matslang reisub R.N.I. põhjusriija puruks ja tormab välja). Ma lähen juba ise parem sinna. Ärge puutuge minusse.

Künnapuu. Kõik on lõpetud, palun koju minna. (Makkaravad ära ninema).

Mathilde. Eks ma oelnud sellest rahvuse ajast ei tule midagi välja ja sina armastad seda idiotti.

Elle. Kes mina? Ise sa jooksid ta järel.

Mathilde. Ja muudugi sina!

Elle (jookseb ära). Käi kassi saba alla. Viimast korda oleme tuttavad.

Pürikiivi (unse pääl). Niipalju ma pidin toonitama, et rahustatud tülid olgu nõige päält rahvuslinud. — Te seda on nad kätte õppinud.

Mathilde (unse ja võideldes). Kas müüd, või ei liigki.

(Kuttabuksepoole). Herra Piirikivi, vabandage paariks minutiks! Mul on tõesti häbi, ma ei tea... ma pean teile seda ütleva... ma armastan teid, kuid mitte rahvusliselt, vaid (kaela langedes) internatsionaalselt. Ma ei või ilma teieta elada.

Piirikivi. Kahitsen väga, mina ei või jällegi teiega elada — mul on naine kodus.

Mathilde. Mis? Kuis?

Piirikivi. Juba 16 aastaselt langes rahvusliku armastuse läbi naine kaela. (lähem välja).

Mathilde. O! Oo! (vajub toolile).

(Eesriie).

